

ذی نفع واحد

علی نفاظتیان

دبیر کمیسیون حقوقی کلون بانکها بانک مرکزی هفته گذشته از راهاندازی فاز نخست «سامانه ذی نفع واحد» خبر داد و در بخشنامه‌های به شبکه بانکی اعلام کرد: «نسخه اول «سامانه روابط اشخاص ذی نفع واحد» مربوط به اطلاعات سببی و نسبی و اطلاعات روابط هیات مدیره تا سه سطح، بر روی بستر شبکه تبادل اطلاعات بین بانکی آماده بهره‌برداری از سوی شبکه بانکی است.» همانطور که از عنوان «سامانه روابط اشخاص ذی نفع واحد» پیداست، این سامانه برای شناسایی «ذی نفع واحد» طراحی شده است. شاید شما هم در مراجعه به بانکها برای گرفتن وام و تسهیلات، اصطلاح «ذی نفع واحد» را شنیده باشید و احتمالا این سوال برای تان پیش آمده که در عرف بانکی، منظور از «ذی نفع واحد» چیست؟ چرا بانکها در پرداخت تسهیلات بانکی به «ذی نفع واحد» باید خطوط قرمز تعیین شده توسط بانک مرکزی را رعایت کنند؟ در مورد مفهوم «ذی نفع واحد» در عملیات بانکی، مقدمتا باید به این نکته اساسی توجه داشت که در صنعت بانکداری، پرداخت تسهیلات کلان یا ارائه تعهدات بانکی نظیر ضمانت‌نامه و اعتبارات اسنادی، مبتنی بر ارزیابی دقیق ریسک عملیاتی بانک است.

ادامه در همین صفحه

فرصت امروز

برای کسب و کار آفرینی

بازارهای مالی در کوتاه‌مدت و بلندمدت چقدر رشد کردند؟

عملکرد ۱۵ ساله بازارها

فرصت امروز: هرچند بورس تهران در هفته‌های گذشته حال و روز خوبی نداشته است، اما بررسی‌ها نشان می‌دهد که در بازه بلندمدت همچنان بهترین گزینه سرمایه‌گذاری به شمار می‌رود. نگاهی به بازدهی بازارهای مالی در سالیان اخیر نشان می‌دهد که بورس در بازه ۱۴ سال گذشته بیش از ۲۴ هزار درصد رشد کرده و این در حالی است که اسکناس دلار در همین مدت بیش از...

دولت دست به دامن چاپ پول شد؟

منبع پولی تغذیه تورم

فرصت امروز: دو مولفه استقراض از صندوق توسعه ملی و افزایش پایه پولی، بیشترین سهم از پوشش کسری بودجه در سال ۱۴۰۰ را داشته‌اند. به دلیل محدودیت در برداشت دلاری از صندوق توسعه ملی، این مبلغ با نرخ نیمایی استقراض شده و با نرخ ۴۲۰۰ تومان به واردکنندگان کالاهای اساسی اختصاص یافته و عملاً بالغ بر ۱۰۰ هزار میلیارد تومان از این ناحیه به پایه پولی اضافه شده است. با این وجود، نسبت درآمد به هزینه‌های دولت افزایش یافته که نشان‌دهنده پوشش بیشتر هزینه‌های جاری دولت از حیث درآمدهای قابل اتکا (مانند مالیات) است. این در حالی است که مرکز پژوهش‌های مجلس در اقدامی عجیب، گزارش خود در این رابطه را دوباره در بخش گزارش‌های کارشناسی وب‌سایت خود با عنوان «بررسی عملکرد قانون بودجه و عملکرد مالی دولت در سال ۱۴۰۰» منتشر کرد اما در بارگذاری مجدد، اشاره‌ای به توضیح دقیق برداشت ۱۰۰ هزار میلیاردی از پایه پولی نشده و تنها این اتفاق به صورت کلی بیان شده است...

۲

بورس در هفته پایانی تیرماه ۲ درصد افت کرد

فرار حقیقی از بورس تهران

۴

مدیریت و کسب‌وکار

صنعت گیم و بازار یابی در شبکه‌های اجتماعی

صنعت گیم یکی از بزرگ‌ترین حوزه‌های کاری در سراسر دنیا محسوب می‌شود. فرقی ندارد طرف حساب شما کودکی پنج ساله باشد یا فردی میانسال، در هر صورت بازی‌های کامپیوتری هوش از سر هر کسی می‌برد. شاید تا چند دهه قبل تفریح آدم‌ها بیشتر در دنیای واقعی جریان داشت، اما این روزها همه چیز عوض شده است. رونمایی پی در پی از کنسول‌های گیمینگ در کنار فعالیت خیره‌کننده استودیوهای بازی‌سازی موجب شده تا علاقه‌مندان به این صنعت روز به روز بیشتر شود. براساس گزارش موسسه سوشیال پایلت (Social Pilot) امروزه بیش از ۳ میلیارد گیمر فعال در سراسر دنیا داریم. این یعنی تقریباً نیمی از جمعیت دنیا به طور روزمره با گیم سر و کار دارند. البته از این آمار همه گیمرهای حرفه‌ای نیستند. با این حال چنین خبری برای استودیوهای بازی‌سازی بی‌تأثیر نخواهد بود...

۸

ذی نفع واحد

فلان شرکت از این گروه همراه چگونه و در چه محلی مصرف شود. در صحنه مالی اما اوضاع نابسامان مالی هر کدام از این شرکت‌های همگرا در وضعیت سایر شرکت‌ها نیز موثر خواهد بود. در نتیجه بانک‌ها به ناگاه متوجه می‌شوند که تسهیلات پرداختی آنها در حالی دیگر مصرف و هزینه شده و به‌دکارشان (یعنی شرکت تسهیلات‌گیرنده) آه در بساط ندارد.

پدیده «ذی نفع واحد» ممکن است از سوی بانک‌ها نیز مورد استفاده قرار گیرد. در حال حاضر، هر کدام از بانک‌ها برای انجام امور خود دارای شرکت‌های مختلفی هستند. از نظر مدیریتی و آرایش و ترکیب سهامداران، همه این شرکت‌ها وابسته و تحت مدیریت آن بانک هستند. به همین جهت، پرداخت تسهیلات به هر یک از شرکت‌های وابسته به بانک‌ها ممکن است از نظر بانک مرکزی، پرداخت تسهیلات به «ذی نفع واحد» تلقی شود. البته معمولاً تولیدکنندگان در مورد قاعده «ذی نفع واحد»، نظر موافقی ندارند و معتقدند که ریسک عملیاتی هر شرکت به خودشان تعلق دارد و نباید به سایر شرکت‌های هم‌گروه تسری داده شود. حتی بانک مرکزی در بخشنامه‌ای اعلام کرده است: «ذی نفع واحد» برای مشارکت ایرانی - خارجی و با حداقل ۵۰ درصد سرمایه‌گذاری طرف خارجی در کشور ایجاد می‌گردد، برای حداکثر سه سال به عنوان یک ذی نفع واحد مستقل قلمداد شوند، مشروط بر اینکه نسبت سرمایه‌گذاری طرف خارجی طرف مدت مذکور از ۵۰ درصد کمتر نگردد. بدیهی است شرکت تأسیس شده ایرانی - خارجی به عنوان یک ذی نفع واحد مستقل، مشمول مفاد مقررات و آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان می‌گردد.» به هر حال، براساس مقررات بانک مرکزی، موارد ذیل از جمله مصادیقی است که نشان‌دهنده وجود ارتباط بین دو یا چند شخص حقیقی و حقوقی است:

الف- اشخاص حقیقی و همسر و افراد تحت تکفل آنها؛ ب- شرکت‌هایی که حداقل ۵۰ درصد سهام آنان منشی جلسه انتخاب شدند. در مجمع عمومی عادی به طور فوق‌العاده نیز علی‌اکبر امین‌نفرشی به عنوان رئیس مجمع، ذبیح‌اله خزائی و مجید قاسمی به عنوان اعضای ناظر هیأت‌رئیس و صدیقه نعیمیان به عنوان منشی جلسه انتخاب شدند. در مجمع عمومی عادی سالیانه پس از ارائه شفاف و کامل گزارش عملکرد بانک پاسارگاد و گزارش بازرس قانونی و حسابرس، به سوالات سهامداران پاسخ داده شد. رشد ۳۶،۵۸ درصدی در میزان سپرده‌های بانک پاسارگاد نسبت به سال ۱۴۰۰، رشد تسهیلات اعطایی توسط بانک به میزان ۴۲،۹۲ درصد نسبت به سال ۱۴۰۰، رشد جمع کل حقوق

به هم نزدیک هستند بسیار به‌هم‌وابسته و پیوسته می‌شود. به‌طوری که نابسامانی مالی یا ورشکستگی یکی از اشخاص مرتبط ممکن است به سایر اشخاص سرایت کند. این است که بانک‌ها موظفند در پرداخت تسهیلات نسبت به شناسایی ذی نفع واحد دقت کنند و منابع خود را در معرض ریسک معوق شدن قرار ندهند.» براساس رویه مسلم بانکی، هر بانکی که نرخ کفایت سرمایه آن بیش از ۸ درصد باشد می‌تواند تا ۲۰ درصد سرمایه پایه خود را به «ذی نفع واحد» تسهیلات دهد.

سرمایه پایه خود را به «ذی نفع واحد» تسهیلات دهد. پس بین نرخ کفایت سرمایه بانک‌ها و میزان تسهیلات قابل پرداخت به «ذی نفع واحد»، نوعی وابستگی متصور خواهد بود. هدف از اعمال مقررات مربوط به «ذی نفع واحد» در عملیات بانکی، آن است که اگر فردی در چند شرکت سهامدار باشد، نتواند با اتکا به هر کدام از شرکت‌ها یا واحدهای مرتبط، تسهیلات جداگانه‌ای بگیرد؛ چراکه در این صورت، ریسک عدم بازپرداخت این تسهیلات برای بانک افزایش خواهد یافت. همچنین در صورتی که یکی از اعضای هیأت مدیره بانک در شرکتی سهامدار باشد، آن فرد هم «ذی نفع واحد» محسوب می‌شود؛ زیرا ارتباطی که آن فرد با بانک دارد، ممکن است منجر به عدم بازپرداخت تسهیلات و نکول شود.

برای ترسیم تصویری روشن از مفهوم «ذی نفع واحد» و تأثیرات منفی آن در عملیات بانکی، فرض کنید که شخصی مبادرت به تأسیس یک شرکت تولیدی می‌کند و سپس برای فروش محصولات تولیدی این شرکت یا تأمین مواد اولیه و راه‌اندازی سیستم‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری آن و... به تأسیس شرکت با سرمایه‌های متفاوت اقدام می‌نماید. از نظر مقررات ثبت شرکت‌ها، همه این شرکت‌ها مستقل محسوب می‌شوند، پس هر یک از آنها می‌تواند به طور مستقل به بانک مراجعه و تقاضای پرداخت تسهیلات کند. اما در نهان، مدیریت این شرکت‌ها در اختیار شخص یا اشخاص خاص است و آنان هستند که تصمیم می‌گیرند تسهیلات دریافتی

بانک‌ها بر مبنای این قاعده نایبستی به طور بی‌حساب و کتاب و بدون ارزیابی دقیق میزان ریسک عملیاتی، تسهیلات کلان ارائه دهند و یا تعهدات کلان برعهده بگیرند؛ زیرا بی‌حساب‌و‌کتاب تسهیلات پرداختن و تعهدات مشترک بانک را برعهده گرفتن در نهایت به افزایش حجم مطالبات معوق و بحران مالی بانک منجر خواهد شد.

به همین جهت، کمیته ریسک، یکی از واحدهای اساسی در هر بانک است که بر مبنای اصول علمی، ریسک عملیاتی بانک‌ها را ارزیابی می‌کند. بنابراین اساس پدیده «ذی نفع واحد»، لزوم رعایت ریسک عملیاتی در بانکداری است. البته در همین زمینه، توجه به این نکته مهم ضروری است که تسهیلات تکلیفی و دستوری، ویژگی ارزیابی ریسک را از بانک‌ها می‌گیرد و آنان را عملاً به صندوق پرداخت تبدیل می‌کند؛ چراکه در پدیده تسهیلات تکلیفی، بانک‌ها بیشتر به جای بانکداری، صندوق پرداخت می‌شوند. بر همین اساس نباید از حجم بالای مطالبات معوق بانک‌ها ناشی از پیمان‌شکنی تسهیلات‌گیرندگان تسهیلات تکلیفی زیاد تعجب کرد.

از نظر بانکی، روابط نزدیک مدیریتی یا سهامداری بین چند شرکت، یا بین یک بانک و شرکت‌های وابسته و تحت مدیریت آن بانک، «ذی نفع واحد» را محقق می‌سازد و ریسک عملیاتی بانک‌ها را به شدت افزایش می‌دهد. در واقع، عدم رعایت مقررات مربوط به «ذی نفع واحد»، ریسک معوق شدن مطالبات بانک‌ها را شدیداً افزایش می‌دهد. آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان بانک مرکزی، «ذی نفع واحد» را اینطور تعریف کرده است: «منظور از ذی نفع واحد، اشخاص حقیقی یا حقوقی هستند که از نظر مالی و مدیریتی به نحوی با هم در ارتباط هستند، به‌طوری که مشکلات مالی هر یک می‌تواند موجب بروز مشکلات احتمالی در بازپرداخت سایر اعضا یا فراهم آورد. پس در پدیده ذی نفع واحد، وضعیت مالی اشخاصی که از نظر مالکیت و سهامداری

احتمالی بانک‌ها در پرداخت تسهیلات خارج از ضابطه به «ذی نفع واحد» پیشگیری کند.

سخن پایانی آنکه، برخلاف تصور برخی‌ها، بانک یک موسسه کاملاً انتفاعی است و صرف صندوق پرداخت نیست که از یک طرف از مردم سپرده بانکی بگیرد و از طرف دیگر به آنان به طور بی‌ضابطه تسهیلات پرداخت کند. پرداخت تسهیلات فرمایشی به «ذی نفعان واحد»، آفت خانمان‌سوز بانک‌هاست و صنعت بانکداری بدون فرآیندهای صحیح و علمی، پایدار نخواهد ماند. عدم رعایت دقیق مقررات مربوط به «ذی نفع واحد» قطعاً بانک‌ها را با بحران‌های مالی زیادی مواجه خواهد ساخت که یکی از پیامدهای منفی آن همانا ناترازی بانک‌هاست. مدیران بانک‌ها هم در مقابل سپرده‌گذاران و هم در برابر سهامداران بایستی پاسخگوی عملکرد بانک باشند. پس اجازه دهیم و نظارت کنیم تا آنان تسهیلات را نه براساس فرمایش بلکه فقط براساس مقررات بانکی از جمله مقررات «ذی نفع واحد» پرداخت کنند.

پانوش:

بانک مرکزی در بخشنامه شماره ۰۲/۹۶۴۶۵ مورخ ۱۴۰۲/۴/۲۴ به شبکه بانکی اعلام کرد: در راستای حرکت شبکه بانکی به سمت استقرار نظارت‌های سیستمی، پیشبینی و برخط و با توجه به تکلیف مقرر برای بانک مرکزی در ماده ۸ بند (ب) از فصل دوم «آیین‌نامه پیشگیری از انباشت مطالبات غیرجاری بانکی» در خصوص ارائه سامانه روابط اشخاص ذی نفع واحد، موضوع دریافت اطلاعات مربوطه از دستگاری‌های اجرایی و ارائه آن به شبکه بانکی و همچنین تکالیف شبکه بانکی مندرج در تبصره ۱ ماده مزبور مرتبط با سامانه فوق‌الاشاره، نسخه اول مربوط به اطلاعات سببی و نسبی دریافتی از سازمان ثبت‌احوال کشور و اطلاعات روابط هیأت‌مدیره تا سه سطح، دریافتی از سازمان ثبت شرکت‌ها بر روی بستر شبکه تبادل اطلاعات بین‌بانکی آماده بهره‌برداری بانک یا مؤسسه اعتباری است.

متعلق به یک شخص حقیقی (شامل همسر و افراد تحت تکفل وی) یا شخص حقوقی است. شرکت‌های متعلق به شرکت‌های سرمایه‌گذاری مشمول ضوابط این بند نمی‌شوند؛ ج- گروه شرکت‌هایی که بیش از ۵۰ درصد به صورت مستقیم یا غیرمستقیم در یکدیگر سهام دارند و یا اکثر اعضای هیأت مدیره آنها مشترک باشند. تبصره: بانک یا موسسه اعتباری می‌تواند علاوه بر موارد فوق‌الذکر، مصادیق دیگری را جهت شناسایی ذی نفع واحد در نظر بگیرد.

میزان تسهیلات و تعهدات قابل پرداخت معمولاً در دو سطح تسهیلات فردی و تسهیلات جمعی تعیین می‌شود. حد فردی تسهیلات و تعهدات به هر یک از اشخاص مرتبط موضوع آیین‌نامه بانک مرکزی، از اعضای خالص مجموع تسهیلات و تعهدات به هر یک از جمع خالص تسهیلات و تعهدات وی به موسسه اعتباری حاصل می‌شود، لیکن تعهدات هر شخص پس از اعمال ضرایب تبدیل مندرج در بند ۲-۵ آیین‌نامه کفایت سرمایه، در جمع مذکور ملحوظ خواهد شد، اما در مورد حد جمعی تسهیلات و تعهدات باید گفت که نسبت مجموع سرمایه پرداخت شده و اندوخته موسسه اعتباری به مجموع خالص تسهیلات و تعهدات به اشخاص مرتبط نباید کمتر از چهار برابر باشد. به عبارت دیگر، حداکثر خالص مجموع تسهیلات و تعهدات به اشخاص مرتبط نباید از ۲۵ درصد مجموع سرمایه پرداخت شده و اندوخته موسسه اعتباری تجاوز نماید. با توجه به مجموعه این مقررات و فرآیندهای عملیاتی، می‌توان دریافت که شناخت «ذی نفع واحد» در بسیاری از موارد برای بانک‌ها سخت و مشکل است و بسیاری از شرکت‌ها مایل هستند که پیشینه و وابستگی‌های حقوقی و سازمانی خود را از دید بانک‌ها پنهان نگه دارند تا بتوانند تسهیلات بانکی بیشتری دریافت کنند. بر این اساس، اقدام اخیر بانک مرکزی در راه‌اندازی «سامانه شناسایی ذی نفع واحد» هم اجرای فرآیندهای عملیاتی بانک‌ها را راحت‌تر می‌سازد و هم می‌تواند از تخلفات

مجامع عمومی عادی سالیانه، عمومی عادی به طور فوق‌العاده و فوق‌العاده بانک پاسارگاد برگزار شد

محقق کرده است که پس از کسر ۱۵ درصد از آن بابت اندوخته قانونی، ۵ درصد به عنوان اندوخته احتیاطی و ۹۱ ریال به عنوان سود تسعیر ارز، در نهایت مبلغ ۲۰۰ ریال به ازای هر سهم تقسیم شد، گفتنی است مقرر شد الباقی سود قابل تقسیم پس از اخذ مجوزهای لازم از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار جهت افزایش سرمایه لحاظ شود. همچنین با رأی سهامداران مؤسسه حسابرسی ایران مشهود به عنوان بازرس اصلی، مؤسسه حسابرسی تدوین و همکاران به عنوان علی‌البدل و روزنامه اطلاعات به عنوان روزنامه رسمی بانک پاسارگاد تعیین شدند.

صاحبان سهام به میزان ۵۰،۶۱ درصد نسبت به سال مالی گذشته، رشد ۷۹،۷۹ درصدی سرمایه‌گذاری بانک در سال ۱۴۰۱، رشد دارایی‌های بانک به میزان ۵۲،۴۹ درصد نسبت به سال ۱۴۰۰، افزایش ۴۸،۳۹ درصدی جمع درآمدهای بانک نسبت به سال مالی قبل، رشد ۳۳ درصدی سود خالص بانک در سال ۱۴۰۱، کفایت سرمایه مناسب به میزان ۱۰،۴۵ درصد در پایان سال ۱۴۰۱، ارتقای خدمات بانکداری الکترونیک بانک پاسارگاد و... از موارد مطرح‌شده درخصوص عملکرد بانک پاسارگاد در سال ۱۴۰۱ بود. لازم به ذکر است بانک پاسارگاد مبلغ ۷۰۱ ریال سود به ازای هر سهم

منشی جلسه انتخاب شدند. در مجمع عمومی عادی به طور فوق‌العاده نیز علی‌اکبر امین‌نفرشی به عنوان رئیس مجمع، ذبیح‌اله خزائی و مجید قاسمی به عنوان اعضای ناظر هیأت‌رئیس و صدیقه نعیمیان به عنوان منشی جلسه انتخاب شدند. در مجمع عمومی عادی سالیانه پس از ارائه شفاف و کامل گزارش عملکرد بانک پاسارگاد و گزارش بازرس قانونی و حسابرس، به سوالات سهامداران پاسخ داده شد. رشد ۳۶،۵۸ درصدی در میزان سپرده‌های بانک پاسارگاد نسبت به سال ۱۴۰۰، رشد تسهیلات اعطایی توسط بانک به میزان ۴۲،۹۲ درصد نسبت به سال ۱۴۰۰، رشد جمع کل حقوق

مجمع عمومی عادی سالیانه سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند سال ۱۴۰۱ و مجامع عمومی عادی به طور فوق‌العاده و فوق‌العاده بانک پاسارگاد، در تاریخ ۲۸ تیرماه ۱۴۰۲ در محل سالن همایش‌های وزارت کشور برگزار شد. به گزارش روابط عمومی بانک پاسارگاد، این مجامع با حضور ۹۲،۹ درصد از سهامداران به صورت حضوری و همچنین ۰،۱ درصد سهامداران به صورت مجازی برگزار شد. در مجامع عمومی عادی سالیانه و فوق‌العاده ذبیح‌اله خزائی به عنوان رئیس مجمع، مجید قاسمی و علی‌اکبر امین‌نفرشی به عنوان اعضای ناظر هیأت‌رئیس و صدیقه نعیمیان به عنوان

خودرو

قیمت خودروهای مونتاژی، شورای رقابت را بهم ریخت؟

احتمال ریزش در شورای رقابت

در پی انتقاد رئیس‌جمهور از عملکرد شورای رقابت در مورد افزایش قیمت خودروهای مونتاژی، احتمال ریزش در میان اعضای این شورا وجود دارد. شورای رقابت بعد از انتقاد رئیس دولت سیزدهم از نحوه قیمت‌گذاری محصولات تولیدی خودروسازان خصوصی در اطلاعیه‌ای از شیوه قیمت‌گذاری خود دفاع کرد. حال برخی اخبار از استعفاي تعدادی از اعضای شورای رقابت حکایت دارد. آیا افزایش قیمت خودروهای مونتاژی، شورای رقابت را بهم ریخته است؟

انتقاد «ابراهیم رئیسی» از قیمت خودروهای مونتاژی و دفاع شورای رقابت از نحوه قیمت‌گذاری محصولات تولیدی خودروسازان خصوصی، گمانه‌زنی‌هایی را درخصوص استعفاي برخی از اعضای این شورا به دنبال داشته است، اما مدیر روابط عمومی شورای رقابت، این موضوع را تکذیب کرده و گفته است: هیچ کدام از اعضای شورای رقابت استعفا نداده‌اند و با قدرت به فعالیت خود در شورا ادامه می‌دهند.
آنطو ر که «سپهر دادجوی توکلی» می‌گوید، اعضای شورای رقابت پشتیبان تصمیمات گرفته‌شده شورا هستند. در حالی که مدیر روابط عمومی شورای رقابت به جریان افتادن استعفاي برخی از اعضای این شورا را تکذیب کرده، برخی رسانه‌ها گزارش داده‌اند که در پی انتقاد رئیس‌جمهور از عملکرد و تصمیم شورای رقابت در مورد افزایش قیمت خودروهای مونتاژی، برخی از اعضای شورای رقابت به دنبال خداحافظی با این نهاد هستند. به گزارش «اُکو ایران»، ریشه این اخبار را باید در بحث انتقاد از قیمت‌گذاری خودروهای مونتاژی توسط رئیس دولت و دفاع اعضای شورای رقابت از شیوه قیمت‌گذاری خود جست‌وجو کرد. البته باید منتظر ماند و دید نتیجه این تایید و تکذیب‌ها چه می‌شود؟ آیا برخی اعضای شورای رقابت استعفا داده و قرار است نفرات جدید جایگزین آنها شوند یا اینکه شورای رقابت با همین ترکیب فعلی به فعالیت خود ادامه می‌دهد؟ هر چه هست، انتشار این قبیل اخبار نشان می‌دهد که شورای رقابت در دور سوم فعالیت خود بیش از هر زمان دیگری تحت فشار قرار دارد. این فشارها از طرف خودروسازان، مصرف‌کنندگان و سیاستگذار کلان وارد می‌شود و تمرکز اعضای شورای رقابت را بهم ریخته است. این در حالی است که بررسی جایگاه قانونی شورای رقابت نشان می‌دهد این شورا یک نهاد فراقوه‌ای است و نباید از سوی هیچ کدام از سه قوه تحت فشار قرار گیرد.

در این میان، گزارش‌های میدانی از بازار خودرو از ریزش ۸ تا ۶۵ میلیون تومانی قیمت خودروها در یک هفته اخیر حکایت دارد. بررسی بازار خودرو در یک هفته گذشته (از ۲۴ تیر تا ۲۹ تیرماه) نشان‌دهنده ریزش قیمت انواع محصولات خودرویی است و این موضوع در محصولات پرتیراژ دو خودروساز بزرگ کشور به چشم می‌خورد؛ به طوری که در محصولات ایران‌خودرو کاهش ۲۰ تا ۶۵ میلیون تومانی و در محصولات سایپا افت ۸ تا ۲۴ میلیون تومانی بهای خودروها دیده می‌شود. به گزارش «ایسنا»، بررسی آخرین قیمت خودروها در بازار روز پنجشنبه (۲۹ تیرماه) و مقایسه آن با ابتدای هفته (۲۴ تیرماه) نشان می‌دهد که بازار با کاهش بعضا قابل توجه قیمت‌ها روبه‌رو شده است. این ریزش قیمت در تمامی محصولات خودرویی اعم از داخلی، مونتاژی و وارداتی دیده می‌شود؛ این در حالی است که پیگیری‌ها از بازار و نمایشگاه‌داران خودرو حکایت از این دارد که همچنان بازار در رکود کامل به‌سر می‌برد و سطح معاملات به صفر رسیده است؛ همچنان فروشنده نگران از ریزش بیشتر قیمت‌ها تمایل دارد خودروی در اختیار را بفروشد اما خریدار به امید ریزش بیشتر، برای خرید دست نگه داشته است.

در پرتیراژهای دو خودروساز بزرگ که همیشه متقاضی بیشتری دارند، کاهش شدید قیمت‌ها طی یک هفته اخیر مشهود و محسوس است. در محصولات گروه صنعتی ایران‌خودرو، حداقل کاهش قیمت در سواری‌ها ۱۰ میلیون تومان (جز وانت آریسان ۲ با ۱۰ میلیون کاهش قیمت) و حداکثر ۶۵ میلیون تومان برآورد شده است؛ راناپلاس در یک هفته اخیر ۲۰ میلیون تومان ریزش قیمت داشته و از سویی هایما S۷ توربولاس اتوماتیک کاهش ۶۵ میلیون تومان به خود اختصاص داده است.
که بیشترین کاهش در محصولات این گروه خودروسازی است. در محصولات گروه خودروسازی سایپا اما شیب کاهش قیمت‌ها ملایم‌تر است و ریزش ۸ تا نهایتاً ۲۴ میلیون تومانی دیده می‌شود. خودرو تینیا ۸ میلیون تومان و وانت سایپا ۱۰ میلیون تومان ارزان شده است، اما بیشترین کاهش را شامهین ۲۴ میلیون تومان و معیاد ۲ (تولید ۱۴۰۱) معادل ۱۹ میلیون تومان ثبت کرده‌اند.
گفتنی است برخلاف آنچه مقرر شد به منظور ساماندهی بازار خودرو تا اطلاع ثانوی از درج قیمت خودروها اعم از صفر و کارکرده، خودداری شود و مرجع رسمی اعلام قیمت‌ها اتحادیه نمایشگاه و فروشندگان اوتومبیل تهران (با توجه به هماهنگی‌های به عمل آمده با اتحادیه مذکور) باشد، اما آخرین لیست قیمت ارائه شده توسط اتحادیه مختص دوم خردادماه است و پس از آن لیست قیمتی توسط اتحادیه در سایت این اتحادیه (www.uead.ir) ارائه نشده است. قیمت‌ها طی ای مدت، از نمایشگاه‌داران سطح شهر اخذ شده است. یادآوری می‌شود که به دستور سازمان حمایت، تا اطلاع ثانوی و به منظور ساماندهی بازار خودرو مقرر است از اعلام و درج قیمت فروش نقدی خودروهای صفر کیلومتر تولید داخل در سایت‌های فروش جاگیری شود و قیمت‌های معاملاتی از سقف آخرین قیمت بارگذاری شده در سایت اتحادیه صنف دارندگان نمایشگاه و فروشندگان اوتومبیل تهران تجاوز نکند.

از سوی دیگر، آمار تیراژ خودروها در سال ۱۴۰۱ نشان می‌دهد که با وجود رشد تولید در سال گذشته اما دولت سیزدهم در تحقق وعده خود از رسیدن به ظرفیت تولید در بازار خودرو ناگام بوده است. به گزارش «اُکوایران»، طبق آخرین آمار منتشرشده توسط وزارت صمت از تولید سالانه خودرو در کشور، تولید خودرو در سال ۱۴۰۱ به ظرفیت خود نرسید. براساس نقشه راه اقتصادی منتشرشده توسط دولت سیزدهم در خردادماه ۱۴۰۰، قرار بر این بود که از سال ۱۴۰۱ ظرفیت تولید خودرو عملیاتی شود و به عبارت دیگر، تولید خودرو در سال ۱۴۰۱ به یک میلیون و ۶۰۰ هزار دستگاه برسد، اما طبق آمارها، تولید خودرو در سال قبل معادل یک میلیون و ۳۴۸ هزار خودرو بوده که حدود ۱۵ درصد آن توسط بخش خصوصی انجام شده است. با وجود اینکه تعداد خودروهای تولیدشده در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال قبل خود ۲۹ درصد رشد داشته، اما وعده دولت سیزدهم مبنی بر عملیاتی شدن ظرفیت تولید محقق نشده است. این در حالی است که تولید خودرو نسبت به سال ۱۳۹۰، کاهش ۱۸٫۵ درصدی داشته است.

نگاهی به روند تولید خودرو طی ۱۲ سال اخیر حاکی از آن است که در سال ۱۳۹۰ بالاترین سطح تولید وجود داشته و در ادامه تا حدی در سال ۱۳۹۶ به ظرفیت تولید یک میلیون و ۶۰۰ هزار دستگاه نزدیک شده است. همچنین تولید خودرو در سال‌های ۹۲ و ۹۸ کمترین میزان خود را تجربه کرده است. به عبارت دیگر، هرگاه بازار خودرو به ظرفیت تولید خود نزدیک شده، پس از دو سال به کمترین مقدار رسیده است. حال باید دید که در سال‌های پیش رو، توافق مشابه سال ۹۲ و ۹۸ رخ خواهد داد یا خیر؟

دولت دست به دامن چاپ پول شد؟

منبع پولی تغذیه تورم

افزایش نسبت درآمد به هزینه

این افزایش را باید بانک مرکزی با چاپ پول جبران می‌کرد؛ یعنی دلاری که به نرخ نیمایی خریداری کرده را با نرخ ۴۲۰۰ تومان فروخته و در نهایت این اتفاق به رشد ۱۰۰ هزار میلیاردی پول (در اثر مابه‌التفاوت نرخ نیمایی و ارز ۴۲۰۰) منجر شده است. البته بانک مرکزی این اقدام را چاپ پول نمی‌داند. برخی فعالان در این نهاد معتقدند بده و بستان پولی میان بانک مرکزی، دولت و صندوق توسعه ملی از جنس دلاری است. بانک مرکزی از ذخایر خود استقراض دلاری دولت را پوشش می‌دهد و این نهاد نیز در هنگامه تسویه باید این مقدار را به صورت دلاری عودت دهد. در این صورت پولی به چاپ نمی‌رسد و اثر تورمی آن در پایه پولی حذف می‌شود. این اتفاق در حالی رقم خورده که سهم استقراض از بانک مرکزی و صندوق توسعه ملی در مجموع در سال ۱۳۹۹ تقریباً ۳۰ درصد کسری بوده است. کاهش سهم کسری بودجه به معنای کاهش حقیقی کسری بودجه نیست، میزان کسری بودجه دولت در سال ۱۴۰۰ تقریباً ۴۰۸ همت بود که نسبت به کسری ۲۲۹ همتی در سال ۱۳۹۹ تقریباً ۷۸ درصد رشد کرده، اما سهم کل کسری از قانون بودجه در سال مذکور تقریباً ۳۱ درصد بوده که نسبت به سال ۱۳۹۹ (کسری ۴۰ درصد) کاهش قابل توجهی یافته است. برخی این اتفاق را ناشی از افزایش شدید در پیش‌بینی‌های بودجه می‌دانند. به این معنا که کل قانون بودجه تصویب شده از حیث مصارف و منابع در سال ۱۴۰۰ بالغ بر ۱۲۳ درصد بیشتر از سال قبل شده؛ در حالی که کسری بودجه نسبت به سال ۱۳۹۹ حدوداً ۷۸ درصد رشد پیدا کرده است. این موضوع موجب شده تا سهم کسری از کل بودجه در سال ۱۴۰۰ حدوداً ۹ واحد درصد پایین‌تر از سال قبل ثبت شود. کسری تراز عملیاتی (تفاوت هزینه‌ها از درآمدها) در سال ۱۴۰۰ حدود ۲۷۹ همت محاسبه شده است. برای مقایسه بهتر تراز عملیاتی از شاخصی به نام نسبت هزینه به درآمد استفاده می‌شود. این شاخص بیانگر آن است که چه میزان از هزینه‌های جاری دولت با درآمدهای پایدار دولت مانند مالیات پوشش داده می‌شود. هرچه این نسبت بزرگ‌تر باشد، حاکی از بهبود تراز عملیاتی حقیقی است. مشاهده می‌شود که این شاخص در سال ۱۴۰۰ نسبت به ۱۳۹۹ افزایش یافته است. در سال مورد بررسی، بالغ بر ۶۵ درصد از هزینه‌های دولت با درآمدهای قابل اتکای دولت پوشش داده شده که نسبت به سال گذشته‌اش تقریباً ۴ درصد رشد کرده است.

پولی، بیشترین سهم از پوشش کسری بودجه در سال ۱۴۰۰ داشته‌اند. به دلیل محدودیت در برداشت دلاری از صندوق توسعه ملی، این مبلغ با نرخ نیمایی استقراض شده و با نرخ ۴۲۰۰ تومان به واردکنندگان کالا‌های اساسی اختصاص یافته و عملاً بالغ بر ۱۰۰ هزار میلیارد تومان از این ناحیه به پایه پولی اضافه شده است. با این وجود، نسبت درآمد به هزینه‌های دولت افزایش یافته که نشان‌دهنده پوشش بیشتر هزینه‌های جاری دولت از حیث درآمدهای قابل اتکا (مانند مالیات) است. این در حالی است که مرکز پژوهش‌های مجلس در اقدامی عجیب، گزارش خود در این رابطه را دوباره در بخش گزارش‌های کارشناسی وب‌سایت خود با عنوان «بررسی عملکرد قانون بودجه و عملکرد مالی دولت در سال ۱۴۰۰» منتشر کرد اما در بارگذاری مجدد، اشاره‌ای به توضیح دقیق برداشت ۱۰۰ هزار میلیاردی از پایه پولی نشده و تنها این اتفاق به صورت کلی بیان شده است. اساس آماري دقیق است.

طبق گزارش منتشرشده از مرکز پژوهش‌های مجلس، در سال ۱۴۰۰ بیشترین منبع برای پوشش کسری بودجه، صندوق توسعه ملی بوده است. در سال مذکور، استقراض ۳۶ همتی از صندوق توسعه ملی در قانون بودجه به تصویب رسیده بود، اما با مجوز شورای عالی هماهنگی اقتصاد و سران قوه، اجازه برداشت بیشتر از صندوق توسعه ملی صادر شد و در نهایت ۶۴ همت به طور مستقیم برداشت شد. این میزان برداشت از صندوق تقریباً ۱۵ درصد از کسری بودجه ۴۰۸ هزار میلیارد تومانی را پوشش داد. همچنین در سال ۱۴۰۰ از موجودی صندوق توسعه ملی به مبلغ ۵ میلیارد دلار توسط دولت استقراض شده است تا نرخ ارز از ۱۰۰ هزار میلیارد تومان به دولت تحمیل شده که عملاً به پایه پولی برداشت ارزهای موجود در صندوق توسعه ملی با محدودیت همراه است؛ بنابراین استقراض دولت از صندوق توسعه به نرخ نیمایی صورت گرفته و به واردکنندگان با نرخ ۴۲۰۰ اختصاص یافته و در نتیجه هزینه‌ای بالغ بر ۱۰۰ هزار میلیارد تومان به دولت تحمیل شده که عملاً به پایه پولی افزوده شده است. بنابراین با محاسبه استقراض ۵ میلیارد دلاری از صندوق توسعه ملی در مجموع برداشت از این صندوق بالغ بر ۴۳ درصد از کسری بودجه را پوشش داده است.

فرصت امروز: دو مولفه استقراض از صندوق توسعه ملی و افزایش پایه پولی، بیشترین سهم از پوشش کسری بودجه در سال ۱۴۰۰ را داشته‌اند. به دلیل محدودیت در برداشت دلاری از صندوق توسعه ملی، این مبلغ با نرخ نیمایی استقراض شده و با نرخ ۴۲۰۰ تومان به واردکنندگان کالا‌های اساسی اختصاص یافته و عملاً بالغ بر ۱۰۰ هزار میلیارد تومان از این ناحیه به پایه پولی اضافه شده است. با این وجود، نسبت درآمد به هزینه‌های دولت افزایش یافته که نشان‌دهنده پوشش بیشتر هزینه‌های جاری دولت از حیث درآمدهای قابل اتکا (مانند مالیات) است. این در حالی است که مرکز پژوهش‌های مجلس در اقدامی عجیب، گزارش خود در این رابطه را دوباره در بخش گزارش‌های کارشناسی وب‌سایت خود با عنوان «بررسی عملکرد قانون بودجه و عملکرد مالی دولت در سال ۱۴۰۰» منتشر کرد اما در بارگذاری مجدد، اشاره‌ای به توضیح دقیق برداشت ۱۰۰ هزار میلیاردی از پایه پولی نشده و تنها این اتفاق به صورت کلی بیان شده است.

در همین حال، بانک مرکزی گزینه آمارهای اقتصادی اسفندماه ۱۴۰۱ را منتشر کرد که نشانگر جهت متفاوت رشد پایه پولی و نقدینگی در پایان سال گذشته است؛ از یکسو رشد نقدینگی روندی کاهش را پشت سر گذاشته، اما نرخ رشد پول و پایه پولی از سوی دیگر، روندی فزاینده را تجربه کرده است که از ناهمسویی متغیرهای پولی حکایت دارد. طبق اعلام بانک مرکزی، نقدینگی در اسفندماه ۱۴۰۱ از سطح ۶۲۳۷ هزار میلیارد تومان و پایه پولی از سطح ۵۵۹ هزار میلیارد تومان رفته است. تحلیل کارشناسی این پدیده نشان می‌دهد که با وجود کاهش نرخ رشد نقدینگی، رشد پایه‌پولی سرعت گرفته و در اسفندماه از سطح ۴۰ درصد عبور کرده است؛ این یعنی موتور چاپ پول همچنان روشن است. عمده افزایش پایه پولی از محل افزایش مطالبات بانک مرکزی از بانک‌ها رخ داده است. به نظر می‌رسد برای تلاوم روند کاهش‌ی رشد نقدینگی، لازم است که رشد پایه پولی از طریق کنترل میزان بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی به عنوان عامل اصلی رشد پایه پولی کنترل شود.

اجرای استقراض از صندوق ارزی

مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارشی از اضافه‌شدن حدود ۱۰۰ هزار میلیارد تومان به پایه پولی در سال ۱۴۰۰ خبر داد. به گزارش «اقتصادنیوز»، دو مولفه استقراض از صندوق توسعه ملی و افزایش پایه

ساماندهی واسطه‌گری مسکن به کجا رسید؟

سایه ۱۷ هزار مشاورنما بر سر بازار مسکن

تا سقف ۲۰۰ میلیون تومان، افزایش وام خرید مسکن از ۴۸۰ به ۹۶۰ میلیون تومان و ساماندهی مشاوران املاک متخلف و فاقد مجوز را در دستور کار خود قرار داده است.

به تازگی دومین جلسه قرارگاه مسکن با موضوع ساماندهی بازار املاک و مستغلات و بازار مسکن با حضور مشاوران وزیر راه و شهرسازی، نمایندگان وزارت کشور، وزارت صمت، سازمان ثبت اسناد و املاک، سازمان تعزیرات و پلیس اماکن در ساختمان دادمان برگزار شد. در این نشست همچنین مدیران کل راه و شهرسازی استان‌های سراسر کشور به شکل ویدئواری حضور یافتند. مسئولیت شناسایی املاک فاقد مجوز با اتحادیه مشاوران املاک است. با اطلاعی که اتحادیه مشاوران املاک به پلیس اماکن ارسال خواهد کرد، نیازی به مدت زمان ۱۵ روزه اظهار نخواهد بود و بنگاه‌های املاک مکلف هستند تا نسبت به اخذ مجوز از درگاه ملی مجوزها اقدام کنند. بررسی‌ها نشان می‌دهد که بعضی از مشاوران املاک مرتکب دست‌کم شش تخلف صنفی می‌شوند؛ از دریافت کمیسیون بالاتر از نرخ مصوب گرفته تا دریافت لابود، ارائه ندانن کرد رهگیری و همدستی برای بالابردن نرخ مسکن در مناطق از جمله تخلفات مرسوم این بنگاه‌هاست. بسیاری از خریداران و فروشندگان در سال‌های اخیر از عملکرد سوء مشاوران املاک متخلف و بدون مجوز دچار ضرر و زیان زیادی شده‌اند و حالا مجلس و دولت از مسیر طرح ساماندهی بازار مسکن و اجاره بها قصد دارند به سيطرة بنگاه‌های متخلف خاتمه دهند. در حال حاضر، ساماندهی بازار مسکن از دو مسیر برنامه و اقدام در حال انجام است. مجلس و دولت طرح «ساماندهی بازار زمین، مسکن و اجاره بها» را ارائه کرده‌اند و این طرح با رفع ایراداتی که مجمع تشخیص مصلحت نظام و شورای نگهبان بدان وارد کرده می‌تواند به کنترل و ساماندهی بازار مسکن کمک کند. از سوی دیگر، شناسایی و برخورد با مشاوران املاک متخلف از اوایل خرداد

